

Slobodan Vladušić

**Košarka
to je Partizan**

www.vukoticmedia.rs
Beograd, februar 2016.

Slobodan Vladušić

Košarka to je Partizan

Mit o Košarkaškom klubu Partizan

M
Vukotić
Media

PREĐGOVOR

Psi slave nad leševima lavova, misleći da su pobjedili, ali lavovi ostaju lavovi, a psi ostaju psi.¹

Rečenica Stefana Sturara, kojom počinje ovaj predgovor, izgovorena je nakon jednog poraza. Neko bi Sturaru mogao da odgovori: *Ko gubi ima pravo da se ljuti*. Ta banalna rečenica banalnih pobjednika, slavi pobjedu po svaku cenu, što znači bilo kakvu pobjedu. Sitna je to rečenica, kao što je sitna i pobjeda koja se njom brani. Naime, ima poraza koji su slavljiji nego neke pobjede – jedna nam je poznata iz naše nacionalne historije – a ima i pobjednika koje su nesamerljivo manji od onih koje su pobjedili. Kao što nije svejedno kako se pobjeđuje, nije svejedno ni kako se gubi. Ili treba citirati Sturara, ili treba ćutati, pamtit i trenirati.

Knjiga koju držite u rukama, jedinstvena je u srpskoj kulturi. Ona je posvećena Košarkaškom klubu Partizan, klubu koji je potpuno jedinstven u svetu, jer su njegove pobjede izvojevane na način na koji niko nikada nije pobjeđivao, niti će ikada pobjeđivati. U te uspehe Košarkaškog kluba Partizan treba ubrojati i uspehe srpske košarkaške reprezentacije (pod različitim imenima) čiji

---

1 Komentar Stefana Sturara, U-21 reprezentativca Italije, na kraju utakmice Portugal (U21) – Švedska (U21) koja se završila rezultatom 1:1. Sa tim rezultatom obe reprezentacije su se plasirale u polufinale U21 Prvenstva Evrope u fudbalu 2015. godine. Italiji je bila potrebna bilo čija pobjeda. Trenutno, Sturari igra za torinski Juventus na poziciji defanzivnog veznog.

su nosioci igre bili igrači Partizana: klub je ovde posluzio kao osnovna škola pobeda, koja je mogla da se nastavi i na znatno višem nivou – nivou reprezentacije. To je važno napomenuti, jer su od KKP-a na kraju imali koristi svi – čak i oni koji nisu navijali za njega. To možda i jeste jedno od merila kojima treba procenjivati klubove.

Ovu knjigu sam počeo da pišem početkom druge i poslednje sezone Vlade Jovanovića na mestu trenera KKP-a. Počeo sam da je pišem za sebe, iz oduševljenja ne toliko rezultatima, koliko idejom Košarškog kluba Partizan. Dovršavam je ovim predgovorom, 11. januara, 2016. godine, dan nakon debija trenera Aleksandra Džikića i pobede nad Cibonom. Svaki iole upućeniji čitalac zna šta se u međuvremenu sa klubom zbivalo.

Iako su šanse Partizana da ostane u Jadranskoj ligi u ovom trenutku i dalje vrlo slabe, dve stvari me u ovom trenutku čine veoma sretnim. Prvo, to je nada da će Džikić još dugo ostati trener KKP, budući da on simbolizuje nastavak tradicije koju ponajbolje reprezentuju dvojica legendarnih trenera kluba: Željko Obradović i Duško Vujošević. Radi se o trenerima koji nisu bili samo košarkaški znalci najvišeg nivoa, već i istinske *ličnosti*. Reč *ličnost* označava ljude čije zračenje prevazilazi domen njihove profesije, odnosno sporta/košarke. Dovoljno je setiti se nekoliko Obradovićevih ili Vujoševićevih izjava za novinare, njihovih konferencija za štampu ili predavanja koje su održali, pa videti da se radi o ličnostima sa harizmom, a ne samo o ljudima koji poseduju funkcionalno znanje svedeno na profesiju. Takva ličnost je i Aleksandar Džikić. To je jako važno, jer ni Partizan nije samo košarkaški klub i nije samo sportska institucija. On je jedna velika uteha, jedna velika nada da stvari mogu biti bolje nego što jesu i to ovde, a ne tamo

negde. Čak i sada, ovakav kakav je – ranjen i na prvi pogled potpuno nemoćan – Partizan je Partizan, što je i dalje najviše što se o nekom klubu može reći. Zato i zaslu-
žuje da ima trenere kao što je Džikić. A to znači: ličnost koje košarkašku filozofiju ujedinjuju sa životnom filozofijom. Ličnost koja zrači energijom koja je svojstvena čoveku koji žive u miru sa sobom, srećan što je upravo to što jeste, ne pateći što nije neko drugi ili negde drugde. Takva ličnost je i sam Partizan.

Druga stvar koja me čini radosnim to je pun Pionir i pored nikakvih rezultata ove godine. U ovom trenutku, Partizan postoji samo zahvaljujući onima koji ga vole. I ako ti ljudi nestanu, ako ta ljubav nestane, nestaće i KKP – možda će postojati klub tog imena, koji će igrati u crno-belim dresovima, ali će nestati ideja o kojoj govori knjiga koju držite u rukama. A ta ideja je mnogo važnija, nego rezultati; zapravo, bez nje ne može biti ni rezultata.

Postoje dve grupe ljudi koji prate košarku: jedni se poistovećuju sa osećanjem moći koje klub poseduje, a drugi sa idejom kojom klub nevidljivo zrači. Prvi su kupci moći i oni su tu dok klub ima rezultate. Kada ih više nema, oni nestaju i biraju druge klubove ili druge sportove. Drugi tip čine ljudi koji zapravo ne navijaju za klub, već *jesu* taj klub. To su ljudi koji ne znaju za modu, za preobražaje, za pragmatičnost; to su ljudi koji ne sanjaju pobeđe po svaku cenu i ne izivljavaju se nad protivnikom kada ga poraze; to su ljudi koje klubu privlači ideja kojom klub zrači. To su, na kraju krajeva, oni ljudi koji i danas, posle svega što se dogodilo, i dalje odlaze u Pionir ili brinu za Partizan, kao i onda.

Dakle, bez obzira kako se završila ova sezona, jedno je sigurno: KKP će živeti dok živi ideja koja ga čini onim što jeste. I ako se oni koji vode klub budu držali te ideje,

ukoliko budu vodili klub u skladu sa tom idejom, Partizan će ponovo postati moćan. Ukoliko je budu napustili, nema tog budžeta koji će nas preporoditi. Klub će biti konačno mrtav. Ova knjiga je skromni gest koji ima za cilj da pomogne da ta ideja i dalje ostane živa.

Za kraj ovog predgovora nekoliko napomena:

Prvobitni, originalni rukopis koji je nastao pre nekoliko godina, dopunjavan je, nije značajnije menjan. Želeo sam da sačuvam atmosferu tog originalnog teksta, koji opisuje vreme između revanša finala Kupa Radivoja Koraća protiv Vive iz Kantua (1989) i finalne utakmice ABA lige protiv Cibone u Zagrebu (2010).

Drugo, ova knjiga nije istorija Košarkaškog kluba Partizan, već priča o njemu. A svaka priča je nužno i selekcija materijala. Tu selekciju vrši pripovedač, na osnovu svojih afiniteta i onoga što on razume kao logiku priče. Ovo je dakle, moja priča o Partizanu. Ona sasvim sigurno nije identična sa pričama nekih drugih navijača. Nadam se da će moja priča potaknuti i druge ljude da napišu i objave svoje. Ne bih imao ništa protiv ni da ljudi koji navijaju za druge klubove napišu svoje priče o tim klubovima. Najzad, da ne bi bilo nesporazuma, kazaću i ovo: u pisanju knjige nije učestvovao ni jedan igrač ili funkcioner kluba. Nisam, dakle, ničiji glasnogovornik: ovo je moja lična knjiga o KKP-u.

I najzad: ne bih želeo da čitalac pomisli da čita priču o nekom bivšem Partizanu, koji više ne postoji. Ne postoji razlika između kluba iz knjige i ovog kluba, sada. Ako neki stariji Grobari setno misle da više nikada neće gledati Partizan koji opisujem, neka pomisle i na to da 99,99% stanovnika planete nikada nije videlo to što

su oni imali priliku da vide. KKP jeste stari, aristokratski klub, čiji rodoslov nema nijedan evropski i svetski klub. To je klub neuništivog kontinuiteta i to ne treba zaboraviti: Pekovićev i Berićevo Partizan, Danilovićev i Vujoševićev Partizan, Obradovićev Partizan, Kićanovićev Partizan, sve je to ISTI klub. Isti grb, ista zastava, ista ideja. I dok drugi klubovi imaju statistiku, ovaj klub ima priču koju nije moguće ispričati ni o jednom drugom košarkaškom klubu na svetu. Ta priča je, verujete mi, vrednija je od bezbrojnih drugih titula, koje su samo broj, a samim tim i zaborav.

Jer brojevi i godine se zaboravljaju, a priče se pamte.

Ovo što počinjete da čitate jeste, sasvim sigurno, najveća košarkaška priča na svetu.

Uživajte u njoj i u činjenici što ste deo Košarkaškog kluba Partizan.

S.V.

Ekipa iz Beograda, čak i za one koji nisu osetili jedinstvenu atmosferu Pionira, trebalo bi da bude drugi tim za koji ljudi navijaju. Kao što su za nekoga „Liverpool i Juventus” ili „Panatinaikos i Liverpool”, tako i Partizan zaslužuje da se nađe u paru sa našim voljenim timom – čak i za navijače Olimpijakosa, koji su bliži rivalu Crvenoj zvezdi, sasvim bi razumljivo bilo da kažu da navijaju „za Olimpijakos i Partizan”, „za Panatinaikos i Partizan”, Katalonci da kažu „za Barselonu i Partizan”, Moskovljani „za CSKA i Partizan”, Izraelci „za Makabi i Partizan”... Partizan je kao koka-kola – ide sa svacim.

Sotiris Vetakis, grčki novinar

Ko je prvi (i poslednji) put pobedio Holivud?

Ovaj klub pokazuje da košarka nije zabava
i nije sport - nego pogled na život

Zamislite da ste filmski producent koji raspolaže sa 500 miliona dolara. Želite da tim novcem snimate film koji će vam doneti profit.

Birate temu: Neka to bude film o sportu.

Koji ćete sport izabrati a da istovremeno bude atraktivan i Amerikancima i Evropljanima.

Razmišljate glasno:

Fudbal?

Fudbal je većini Amerikanaca nerazumljiv, otpisujete ga.

Hokej?

Hokej je više kanadski nego američki sport, a u najznačajnijim evropskim zemljama nije dovoljno popularan.

Košarka?

Pa naravno, košarka....

Šta bi trebalo da se događa u tom filmu o košarci?

Pa, trebalo bi da se dogodi nešto što se ne događa često, zapravo, najbolje bi bilo da se dogodi nešto što je moguće samo u holivudskom filmu. Dakle, film neće govoriti o tome kako *Lejkersi* ili *Seltiksi* osvajaju NBA ligu. To se dešavalo i u stvarnosti. To se očekuje. Neće se u tom filmu govoriti ni o tome kako titulu osvajaju *Sparsi* ili *Meveriksi* – jer su oni ipak provincijalci. Neće se govoriti ni o tituli *Niksa* iz Njujorka – oni šampionski prsten ne mogu više da osvoje ni na filmu.

Dakle, ako u tom filmu treba da se dogodi nešto što se nigde i nikada nije dogodilo, onda, za početak, treba izmisliti klub koji nema finansijsku moć, ali ima tradiciju.

Zašto tradiciju?

Zato što ljudi ipak ne vole skorojeviće.

Potom, dobro bi bilo da taj klub pred početak šampionata ostane bez najboljih igrača – da bi stvar u startu bila teža, i neverovatnija.

Zatim, bilo bi dobro da to bude najmlađi sastav u takmičenju. Ne stariji od 22 godine, u proseku.

Ne bi bilo dobro da trener bude neki stari, iskusni košarkaški vuk, jer bi u tom slučaju titula bila njegova, a holivudski filmovi, ipak, promovišu mladost. Dakle, najbolje bi bilo da i trener bude mlad i neiskusn, neko od koga se ne očekuje da u svojoj prvoj sezoni osvoji najvredniji trofej, trofej koji niko pre njega nije osvojio.

Tu se vi kao producent zamislite i kažete: To je dovoljno otežavajućih okolnosti za osvajanje titule. Zaista, tim bez dve glavne zvezde, sa u proseku najmlađim igračima, sa neiskusnim trenerom – samo u holivudskim filmovima može da postane šampion.

No, kako ste vi producent, a ne umetnik (odnosno, nije vam poznato značenje reči „patetičan“), nastavljate da film i dalje punite neverovatnim okolnostima.

Recimo, hajde da učinimo i ovo: taj klub nijednu utakmicu tokom šampionata ne može da odigra pred svojom publikom. (Preterivanje? OK, hajde da mu damo priliku da kao domaćin odigra, recimo, samo jednu utakmicu.) Neka svoje utakmice igra u inostranstvu, u nekom malom gradu, pored nekog velikog grada.

I hajde da učinimo – a i to je sasvim filmski – da ljudi u tome gradiću zavole klub kao da su svi njegovi igrači upravo tu i rođeni i odrasli.

Eto, to bi bio taj izmišljeni klub: sa velikom tradicijom, ali prognan, siromašan, premlad, s neiskusnim igračima, neiskusnim trenerom.

Ko bi očekivao da takav klub osvoji Kup šampiona?

Niko.

Da li je to moguće u stvarnosti?

Nije moguće.

Baš zato što to nije moguće u stvarnosti, postoji Holivud. Holivud postoji da bi gledaoci filmova mogli da uživaju u iluziji da su čuda i dalje moguća i da život nije samo kloparanje

dotrajale mašine koja uvek ponavlja iste pokrete. Filmska industrija – fabrika snova – postoji zato da bi prikrila utisak da je život samo jedna velika buvlja pijaca na kojoj je u svakom trenutku sve na prodaju: i roba na tezgi, i sama tezga, i prodavac koji robu nudi.

U međuvremenu, nastavljamo sa snimanjem.

Kako bi taj izmišljeni tim mogao da pobedi? Tako što će u petom minutu prvog poluvremena prelomiti utakmicu? Ne, ne, ni slučajno. Time bi se ukinuo momenat napetosti, koji je filmskoj industriji neophodan.

Najbolje bi bilo da 7 sekundi pre kraja utakmice protivnički klub postigne koš, i da tim košem povede.

(Mada bi moglo da ostane i manje vremena, recimo 0,6 sekundi do kraja, ali bi u tom slučaju delovalo da je naš tim prosto imao sreće, i ništa više. „Stani“, javlja se vaš asistent, „možda i ne bi tako izgledalo ako bi igrač koji postiže koš trenirao upravo takav šut.“ „Ma, hajde“, odgovarate mu vi, „ko još to trenira?“)

Ostaje, dakle, 7 sekundi. Neka jedan od one dvojice najboljih igrača našeg kluba uzme loptu i probije se do linije za tri poena. Neka ga prati protivnički igrač koji je upravo dao koš. Onaj koga sekunde dele od toga da postane heroj.

OK.

I šta se onda dešava?

Onda igrač našeg tima pogađa trojku iz nemoguće situacije. Ali šut mora biti lep. Da se vidi znanje, a ne sreća.

To će biti pobednički koš.

Onda drugi najbolji igrač našeg tima trči do njega i grle se. *The moral of this story* (odnosno, pouka filma): nisu važni pojedinci, važan je tim.

Odnosno: tim pravi zvezde, a ne zvezde tim.

The end.

Zarada – milijarda dolara!

LEGENDE Dragan Kićanović (5) i Dražen Dalipagić (15)

Međutim, kad holivudski producenti jednom budu snimili ovaj film, moraće neizostavno da dodaju još jednu rečenicu.

Based on true story.

U prevodu: tamo gde mašta holivudskih producenata još nije stigla, već se nalaze sećanja navijača Košarkaškog kluba *Partizan*.

Ta sećanja ne mogu se kupiti, ne mogu izrežirati, ne mogu se odglumiti, ne mogu kopirati.

Iako po broju titula *Partizan* nije najveći klub u Evropi i svetu, on je uradio nešto što nijedan drugi klub nije uspeo da učini – osvojio je najvredniju titulu u jedinstvenim uslovima, koje više niko nikada neće moći da ponovi.

Tekst koji čitate nije istorija *Partizana*, niti zbirka statističkih podataka koja treba da osveži sećanja navijača i brojka-ma potkrepi tezu da je neki igrač bio bolji od nekog drugog. Napisati celovitu istoriju Košarkaškog kluba *Partizan* bio bi posao koji bi mogao da obavi samo Sveti Navijački Duh. Ja sam, međutim, samo čovek, ograničenog sećanja, i ograničenog života. Ovo je moja priča o KKP, a ne istorija kluba. Pokušao sam da odgovorim na pitanje zašto je Košarkaški klub *Partizan* aposolutno jedinstven tim, zašto ga obožavaoci košarke širom Evrope i sveta obožavaju.

Čini mi se da je to zato što je *Partizan* možda poslednji preostali košarkaški mit. Ukoliko on nestane, nestaće jedno shvaćanje košarke, pa i života. Trofeje će osvajati drugi klubovi, ali nikada na način na koje ih je osvajao *Partizan*.

Partizanova titula osvojena u Istanbulu jeste trenutak inicijacije u mit. To ne znači, naravno, da *Partizan* pre toga nije postojao. Bilo je i velikih igrača, kao što su Kićanović i Dalipagić, bilo je i klupskih legendi poput Gorana Grbovića, bilo je i titula u Evropi i pre te istanbulske, doduše u Kupu Radivoja Koraća, nekadašnjem evropskom takmičenju koje je bilo

slabije rangirano od Kupa Šampiona. Pa ipak, titula u dvorani Abdi Ipekči, način na koji je osvojena, okolnosti pod kojima se sve to dogodilo – pretvorila je *Partizan* u nešto više od kluba. Kao što Đorđevićeva trojka nije bila rezultat sreće ili božanske pomoći, već suštine jednog igrača, tako ni *Partizan* te godine nije postao šampion slučajno, po volji kocke ili spleta okolnosti. Ne, tog su 16. aprila igrači – i oni na terenu i oni bivši – kao i navijači, došli do spoznaje šta zaista jeste klub za koji igraju, za koji su igrali, za koji navijaju.

Partizan je uspeo u još nečemu što je gotovo podjednako teško kao i osvajanje same titule: uspeo je da ostane dostojan sećanja na nju. To znači da KKP u 21. veku ne izgleda smešno u odnosu na KKP sa početka poslednje decenije prošlog veka. Da nije bilo upravo tog drugog uspeha, toga nastavka zračenja u prvim decenijama ovoga veka, ni ove knjige ne bi bilo. Jedna titula sama po sebi, pa čak i takva kao ona u Istanbulu, ne znači mnogo ako ne otkriva i ono nešto što u klubu traje, uprkos vremenu i svemu što se u tome vremenu dogodilo.

Ova knjiga pokušava da izrazi ono što nije vidljivo iz spiska igrača i osvojenih titula Košarkaškog kluba *Partizan*, ono što ne može da se izrazi jezikom statistike, pa čak ni stručnim jezikom košarke, koji svaku utakmicu razlaže na zbirku varijanata napada i varijanata odbrane.

Ova knjiga, pokušava da izrazi ono što sluti većina igrača kada navuče crno-beli dres, ono što slute navijači na tribinama Pionira ili pored ekrana, dok navijaju za *Partizan*: to je slutnja da učestvuju u nečem većem od puke zabave.

Uz neke klubove navijači se zabavljaju, na neke navijaju, ali samo se uz *Partizan* košarka živi.

To je zato što jedino ovaj klub ima tu moć da pokaže da košarka nije zabava i nije sport. Ona je pogled na svet.

Svestan sam, naravno, da ova knjiga izlazi u trenutku kada je mit o Košarkaškom klubu Partizan doveden u pitanje. Možda za nekoliko meseci klub više neće postojati, ili će biti toliko preobražen da će moja knjiga nekome delovati kao sećanje na neko daleko vreme, kao romantična istorija kluba koga više nema. Pa, ipak, istorija nije tek priča o onome što je prošlo i što se više nikada neće ponoviti. Istorija je svest o tome šta smo u stanju da učinimo. Istorija je priča o onome što jesmo, kada smo u formi. I ako KKP u tekućoj sezoni bude gubio od timova od kojih nikada ranije nije gubio, to još uvek neće značiti da KKP nije više KKP. Mitovi ne mogu da nastanu za dve-tri godine, ali isto tako neće ni nestati za to vreme. Oni nestaju onda kada ljudi koji su im bili verni, više nemaju energije da veruju u njih. Poraze treba preživeti na terenu, ali još važnije, u glavama.